Manifest del Correllengua 2026: L'ofici d'estimar una llengua

En homenatge a Josep Maria Espinàs

Definit per ell mateix com un "home de fer feines", la tasca per la qual estem i estarem en deute perpetu amb Josep Maria Espinàs és la d'haver mantingut el català com la llengua natural del poble: una llengua clara, rica i normativa.

L'Espinàs —perquè així li hem dit sempre— era perfectament conscient de la càrrega històrica que pesava sobre el nostre idioma. Amb una habilitat prodigiosa, va saber portar el català als espais de consum de masses, despullant-lo de qualsevol feixuguesa i fent-lo atractiu per a tothom. Ho va aconseguir en camps tan diversos com la Nova Cançó, la publicitat o l'articulisme diari, on cada paraula era un pont i no un obstacle.

No és casualitat que la cançó catalana que avui canta mig món porti la seva firma: el Cant del Barça. L'any 1974, quan l'Espinàs i en Picas en van escriure la lletra, es van proposar que cada vers tingués sentit per ell mateix. I quina fita: "Tot el camp és un clam", "Tant se val d'on venim", "Tots units fem força", "Una bandera ens agermana", "Tenim un nom, el sap tothom"... Van encertar-la tant que, mig segle després, ningú s'imagina cap altre himne. L'Espinàs va ser un model d'utilitat; anava sempre de dret a la solució més pràctica, entenent la llengua com un vehicle de transport d'idees, lliure i viu.

Però no ens confonguem: la seva senzillesa no era ingenuïtat. L'Espinàs sabia bé, com deia Joan Fuster, que tota política que no fem nosaltres serà feta contra nosaltres. En ple franquisme, quan li preguntaven per la situació de l'escriptor català, ell responia amb un somriure sota el bigoti: "Escriure en català és una sort. L'escriptor català té un avantatge que no té cap altre escriptor al món, que és que disposa d'una causa per la qual lluitar: la seva pròpia llengua. Nosaltres disposem d'aquest anacrònic privilegi, i en dic privilegi perquè en un món on només es parla de crisis d'ideals, disposar d'un ideal col·lectiu és un gran privilegi". Era una crida a la resistència sense victimisme, una invitació a agafar les armes culturals amb l'orgull natural d'aquell qui fuma en pipa i sap que té la raó.

Va posar la seva popularitat al servei de la causa. Sabia que cada vegada que algú el reconeixia en un cafè, la literatura catalana guanyava un lector. Amb el seu talent immens, va treballar molt i es va queixar poc. Ens ha deixat una obra monumental —desenes de llibres, centenars d'aparicions en ràdio i televisió, milers d'articles— on feia servir el català per explicar el més universal: el comportament del gènere humà.

Fins a l'últim dia, l'Espinàs va ser un home exigent. Enganxat a les pàgines del diccionari, volia respondre de cada paraula que sortia de la seva màquina d'escriure Olivetti. Per això avui, en aquest Correllengua 2026, reivindiquem la seva figura. Perquè el català no és només una herència que cal guardar, sinó una eina que cal fer servir, caminar i escriure cada dia.

Com feia l'Espinàs, amb intel·ligència, autoexigència i mans a la feina continuem fent camí, pas a pas, paraula rere paraula. Que el seu exemple ens serveixi per recordar que viure en català no és cap anacronisme, sinó el nostre privilegi més gran.

Antoni Bassas
Periodista